

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ**

Που συνοδεύει το Σχέδιο Νόμου για την Ανάπτυξη της Έρευνας, της Τεχνολογίας και της  
Καινοτομίας

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

|                                                                                                                                    |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Εισαγωγή.....                                                                                                                      | 3 |
| 1. Διαδικαστικά ζητήματα και διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη.....                                                             | 3 |
| 2. Πλαίσιο πολιτικής, ορισμός του προβλήματος και επικουρικότητα.....                                                              | 3 |
| 2.1. Ορισμός του προβλήματος.....                                                                                                  | 3 |
| 2.1.1. Πρόβλημα (Π1) – υπερβολική πολυπλοκότητα και έλλειψη ασφάλειας δικαίου για τα ερευνητικά κέντρα και τον ιδιωτικό τομέα..... | 3 |
| 2.1.2. Πρόβλημα (Π2) – υψηλότερο κόστος για τις επιχειρήσεις, έλλειψης κινητικότητας και συνεργειών.....                           | 4 |
| 2.1.3. Πρόβλημα (Π3) – Υπερβολικές, αδικαιολόγητες δεσμεύσεις στη λειτουργία των ερευνητικών κέντρων του δημόσιου τομέα.....       | 4 |
| 2.1.4. Πρόβλημα (Π4) – Διασπορά ευθύνης και αρμοδιοτήτων σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης σε θέματα ΕΤΑΚ.....                         | 4 |
| 2.1.4. Πρόβλημα (Π5) – Η ύπαρξη συνθηκών οικονομικής κρίσης.....                                                                   | 4 |
| 2.1.3. Συνέπειες.....                                                                                                              | 5 |
| 2.2. Βασικό σενάριο.....                                                                                                           | 5 |
| 2.3. Νομική βάση και επικουρικότητα.....                                                                                           | 5 |
| 3. Στόχοι της νομοθετικής πρωτοβουλίας.....                                                                                        | 6 |
| 3.1. Γενικοί στόχοι.....                                                                                                           | 6 |
| 3.2. Ειδικοί στόχοι.....                                                                                                           | 6 |
| 3.3. Επιχειρησιακοί στόχοι.....                                                                                                    | 7 |
| 4. Επιλογές πολιτικής.....                                                                                                         | 7 |
| 5. Εκτίμηση επιπτώσεων.....                                                                                                        | 8 |

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εκτίμηση εξετάζονται οι επιπτώσεις αναμόρφωσης του θεσμικού πλαισίου, το οποίο διέπει την Έρευνα, την Τεχνολογία και την Καινοτομία (ΕΤΑΚ) το οποίο εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει ευνοϊκά για την ενίσχυση αυτών των σημαντικών τομέων και ακόλουθα στην ανάπτυξη και την απασχόληση, να συμβάλλει στην εξάλειψη του άσκοπου κατακερματισμού της εθνικής, αλλά και της Ευρωπαϊκής κοινότητας και αγοράς και στην αντιμετώπιση κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η χώρα στο πλαίσιο της ενοποίησης της Εσωτερικής Αγοράς.

### 1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Η αναμόρφωση και ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για την Έρευνα την Τεχνολογική Ανάπτυξη και την Καινοτομία αποτελεί μια αναγκαιότητα, αφ' ενός ενόψει της εθνικής συνολικής μεταρρυθμιστικής της προσπάθειας. Το αρχικό θεσμικό πλαίσιο γύρω από τον 1514/1985 με τις πολλές τροποποιήσεις που έχει υποστεί είναι δύσχρηστος, έχει ανάγκη από προσαρμογή στις εξελίξεις, ενώ επί πλέον από το 2008 βρίσκεται σε μια κατάσταση προσωρινής ισχύος, αφού ο βασικός νόμος που τον αντικατέστησε και αποτέλεσε μια από τις πηγές για τη σύνταξη του παρόντος νόμου, ο 3653/2008 εξακολουθεί να παραμένει σε αναστολή. Ο παρών νόμος αποτελεί μια προσπάθεια περαιτέρω αξιοποίησής του με την ενσωμάτωση των εξελίξεων που σημειώθηκαν στο μεταξύ, απλούστευσης και διαμόρφωσης προϋποθέσεων για την άμεση κατά το δυνατόν έναρξη εφαρμογής του.

### 2. ΠΛΑΤΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ

Η παρούσα πρωτοβουλία αφορά τους Ερευνητικούς Οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς, τους Τεχνολογικούς Φορείς και δημόσιες υπηρεσίες, όπως η ΕΕΑΕ, που δραστηριοποιούνται στους Τομείς της (ΕΤΑΚ) καθώς επίσης και μια σειρά από παρεμβάσεις με τις οποίες επιδιώκεται η δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ενίσχυση της Έρευνας και της Καινοτομίας, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα..

#### 2.1. Ορισμός του προβλήματος

Η ύπαρξη ενός ανεπαρκούς για την αντιμετώπιση των σημερινών αναγκών θεσμικού πλαισίου, όπως αναφέρθηκε είναι η κύρια αιτία αδυναμίας άρθρωσης μιας εθνικής στρατηγικής για την ΕΤΑΚ και της εμφάνισης του βασικού προβλήματος η Ελλάδα να υστερεί στην υποστήριξη των τομέων αυτών σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ, τον μέσο όρο της, αλλά και σε σχέση και με άλλες χώρες εκτός ΕΕ. Η διάθεση πόρων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό είναι ισχνή, πολύ μακριά από τον μέσο όρο που αναφέρθηκε, ενώ και η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

##### 2.1.1. Πρόβλημα (Π1) – υπερβολική πολυπλοκότητα και έλλειψη ασφάλειας δικαίου για τα ερευνητικά κέντρα και τον ιδιωτικό τομέα

Οι διαδικασίες άμεσης ενίσχυσης των Δημόσιων και Ιδιωτικών Ερευνητικών Οργανισμών είναι πολλαπλές, διαφορετικών απαιτήσεων και υπερβολικού βαθμού πολυπλοκότητας. Η πολυνομία τόσο σε επίπεδο όσο και δευτερεύοντος θεσμικού πλαισίου δημιουργεί έλλειψη ασφάλειας δικαίου για τα ερευνητικά κέντρα και τις επιχειρήσεις, που αναγκάζονται βασικά να περιορίζονται στην αναζήτηση ερευνητικών, κυρίως διεθνών προγραμμάτων, όπως αυτό αντανakλάται και στις πρόσφατες εκθέσεις για το ψηφιακό θεματολόγιο και για την καινοτομία, από τις οποίες προκύπτει, ότι αντίθετα με την ισχνή συμμετοχή και του δημόσιου και πολύ περισσότερο του ιδιωτικού τομέα, η εξασφάλιση εισροών από διεθνή προγράμματα

είναι αξιόλογη.

*2.1.2. Πρόβλημα (Π2) – υψηλότερο κόστος για τις επιχειρήσεις, έλλειψης κινητικότητας και συνεργειών*

Η ανυπαρξία μιας εθνικής στρατηγικής για την έρευνα και την καινοτομία και ενός αντίστοιχου σχεδίου δράσης για την υλοποίησή της, περιλαμβάνει ειδικότερα και την έλλειψη συγκεκριμένων μέτρων για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας, όπως είναι η δημιουργία κινήτρων, φορολογικών και άλλων, η δημιουργία κινητικότητας μεταξύ των ερευνητών και συνθηκών προσέλκυσης ερευνητών από την ημεδαπή και την αλλοδαπή, η δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης διαδραστικών συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητών σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο.

*2.1.3. Πρόβλημα (Π3) – Υπερβολικές, αδικαιολόγητες δεσμεύσεις στη λειτουργία των ερευνητικών κέντρων του δημόσιου τομέα*

Παρά το γεγονός ότι τα ερευνητικά κέντρα κατά τον χρόνο δημιουργίας τους είχε οριστεί ότι λειτουργούν με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια στη συνέχεια με σειρά διατάξεων από το 2005 τουλάχιστον μέχρι σήμερα προοδευτικά εξομοιώθηκαν με το δημόσιο και υπάχθηκαν σε περιοριστικές ρυθμίσεις που ισχύουν για τον δημόσιο τομέα και ενδεικτικά όσον αφορά διαδικασίες και περιορισμούς στις προσλήψεις προσωπικού και την υπηρεσιακή τους κατάσταση την σύναψη δημοσίων συμβάσεων και τον έλεγχο, όχι μόνο από τις εποπτεύουσες αρχές, αλλά και από τα οικονομικά υπουργεία. Η περιοριστική αυτή εξέλιξη είναι χαρακτηριστικό ότι κατέλαβε ακόμη και περιοχές, στις οποίες κατ' εξοχήν οι δράσεις αναπτύσσονται με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, όπως στις περιπτώσεις προθέσεων αξιοποίησης ερευνητικών αποτελεσμάτων. Αποτέλεσμα είναι η αποθάρρυνση ανάληψης ερευνητικών δράσεων.

*2.1.4. Πρόβλημα (Π4) – Διασπορά ευθύνης και αρμοδιοτήτων σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης σε θέματα ΕΤΑΚ*

Λείπει ο κεντρικός συντονισμός, ενώ παρατηρείται η ύπαρξη παράλληλων εξουσιών ανάμεσα στα Υπουργεία που εποπτεύουν τους Ερευνητικούς Οργανισμούς. Αυτό δεν εξυπηρετεί την χάραξη Εθνικής Στρατηγικής και όποια αποτελέσματα υπάρχουν, θετικά και αρνητικά οφείλονται σε επί μέρους πρωτοβουλίες.

*2.1.4. Πρόβλημα (Π5) – Η ύπαρξη συνθηκών οικονομικής κρίσης*

Δεδομένων των τωρινών οικονομικών συνθηκών και των σχετικά αβέβαιων προοπτικών, είναι πιθανό ότι στην χώρα μας που επλήγη περισσότερο από την κρίση η αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για ΕΤΑΚ θα είναι αρκετά αργή στο εγγύς μέλλον, ειδικά εκείνων στους τομείς υψηλής τεχνολογίας. Η καινοτόμος επιχειρηματικότητα, η ίδρυση νέων επιχειρήσεων και οι επενδύσεις κεφαλαίου υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου παραμένουν χαμηλά. Η σημαντική αύξηση των επιχειρηματικών πτωχεύσεων κατά την κρίση, η ανανέωση της βιομηχανίας και η αντίστοιχη ανακατανομή των πόρων, που υποτίθεται ότι αυξάνουν τις συνολικές επιδόσεις της οικονομίας, δεν έχουν σημειώσει ουσιαστική πρόοδο.

Η οικονομική κρίση έχει αναμφισβήτητα επηρεάσει το θεματολόγιο πολιτικής για την καινοτομία όσον αφορά τόσο τους στόχους όσο και τα εργαλεία. Οι πολιτικές καινοτομίας πρέπει να είναι συναφείς (για να επιτύχουν οικονομικούς ή κοινωνικούς στόχους), συνεκτικές (μεταξύ τους και με άλλες πολιτικές) και καθολικές (όσον αφορά το εύρος και τους ενδιαφερόμενους φορείς). Περισσότερο από ποτέ, η αποκατάσταση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας πρέπει να είναι ο κύριος στόχος της πολιτικής καινοτομίας που πρέπει ν' ακολουθήσουμε. Η χώρα μας χρειάζεται περισσότερη ανάπτυξη κυρίως για να αντιμετωπίσει την κρίση κρατικού χρέους και για να καταπολεμήσει την ανεργία. Η

οικονομία μας πρέπει να βασιστεί στη γνώση. Η έρευνα και η καινοτομία πρέπει γι' αυτό να γίνουν πιο αποτελεσματικοί κινητήριες μοχλοί ανάπτυξης. Για ν' ανταγωνιστούμε τις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες πρέπει να βρούμε τον τρόπο ν' αναρριχηθούμε στην κλίμακα προστιθέμενης αξίας. Και τούτο απαιτεί ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας.

Οι πιέσεις στον κρατικό προϋπολογισμό είναι δεδομένες, καθώς η κρίση δημόσιου χρέους κατέδειξε ότι οι παράγοντες της αγοράς δεν είναι πρόθυμοι ή δεν μπορούν να χρηματοδοτήσουν περαιτέρω το κυβερνητικό έλλειμμα. Όμως πρέπει να εξοικονομηθούν πόροι, και καθώς ο προϋπολογισμός ΕΤΑΚ δεν εξαιρείται από τις περικοπές, η κυβερνητική δράση πρέπει να καταστεί αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη μέσω της αναδιάταξης των χρησιμοποιούμενων εργαλείων, μέσω αλλαγών στη διακυβέρνηση και μέσω της πιο εκτεταμένης χρήσης της αξιολόγησης τόσο εκ των προτέρων (ex ante) όσο και εκ των υστέρων (ex post).

Οι πολιτικές για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και των περιβαλλοντικών προκλήσεων υφίστανται επίσης όλο και μεγαλύτερη πίεση. Τα επείγοντα περιβαλλοντικά προβλήματα περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την πορεία προς την πράσινη ανάπτυξη και τη διαχείριση των φυσικών καταστροφών. Οι πιεστικοί κοινωνικοί στόχοι περιλαμβάνουν τη γήρανση και την υγεία. Δεδομένων των αυστηρών δημοσιονομικών περιορισμών, η κυβέρνηση συνειδητοποιεί ότι η καινοτομία είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

### 2.1.3. Συνέπειες

Αποτέλεσμα των προβλημάτων που σταχυολογήθηκαν και παρουσιάζονται εδώ, ως τα σημαντικότερα, είναι η παραγωγή σειράς δυσμενών αντικτύπων στην εικόνα της χώρας από την άποψη της προόδου των τομέων της Έρευνας και της Καινοτομίας, που χαρακτηρίζεται από στασιμότητα ή και υστερήσεις. Η διαίωσιση αυτών των προβλημάτων είναι δυνατόν να αποτελέσει εμπόδιο, όσον αφορά την ανάπτυξη των ζωτικής σημασίας και προτεραιότητας ως άνω τομέων και να αποδυναμώσει την συνολικότερη προσπάθεια στην μεταρρυθμιστική και αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας και μάλιστα σε μια περίοδο, στην οποία υπάρχει μια συνολική σύμπτωση διεθνώς για την διαμόρφωση εθνικών στρατηγικών για την αξιοποίηση αυτών των τομέων.

### 2.2. Βασικό σενάριο

Εάν δεν αναληφθεί προσπάθεια αναμόρφωσης του θεσμικού πλαισίου που διέπει τους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας η ανάπτυξή τους θα προχωρήσει με αργό ρυθμό αντίστοιχο της στασιμότητας και της υστέρησης που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια. Δεν υπάρχει οποιαδήποτε εγγύηση ότι η κατάσταση θα βελτιωθεί, μάλλον βεβαιότητα για το αντίθετο, ότι το χάσμα θα μεγαλώσει, αφού, όπως προαναφέρθηκε και τεκμηριώνεται από τις σχετικές εκθέσεις ήδη σε παγκόσμιο επίπεδο και ειδικότερα σε επίπεδο των υπόλοιπων κρατών μελών Ευρωπαϊκής Ένωσης οι ζυμώσεις που παρατηρούνται και οι εργώδεις προσπάθειες πρόοδου είναι εμφανείς.

### 2.3. Νομική βάση και επικουρικότητα

Το δικαίωμα της πολιτείας να αναλάβει το ταχύτερο δράση εκσυγχρονισμού του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ουσιαστικής προόδου στους τομείς της έρευνας και καινοτομίας είναι έκδηλο, αφού σημαντικό μερίδιο ευθύνης ανήκει στην πολιτεία, η οποία οφείλει με τη διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής και την υλοποίησή της να υποστηρίξει και ενισχύσει τις δράσεις των ερευνητικών κέντρων του δημόσιου τομέα που εποπτεύει και τις αντίστοιχες δράσεις του ιδιωτικού τομέα, να καλλιεργήσει συνέργειες και συνεργασία, ανάμεσα στους παράγοντες που συνθέτουν το τρίγωνο της γνώσης (έρευνα, εκπαίδευση, καινοτομία), να προσελκύσει νέους ερευνητές να διασφαλίσει **την κινητικότητα**

την ελευθερία και την ανεξαρτησία τους.

Το δικαίωμα και υποχρέωσή της συγχρόνως απορρέει από τα άρθρα 5<sup>Α</sup> και 16 του Συντάγματος, στα οποία υπογραμμίζεται ότι, «... η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες, η δε ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελούν υποχρέωση του Κράτους». Καθώς και από το Άρθρο 179 της ΕΣΛΕΕ σύμφωνα με το οποίο : «Η Ένωση έχει ως στόχο να ενισχύσει τις επιστημονικές και τεχνολογικές της βάσεις, με τη δημιουργία ευρωπαϊκού χώρου έρευνας στον οποίο οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνολογίες κυκλοφορούν ελεύθερα

### 3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

#### 3.1. Γενικοί στόχοι

Ο Γενικός και πρωταρχικός Στόχος πρότασης του νέου νόμου είναι η πρόθεση διαμόρφωσης μιας πολιτικής εκσυγχρονισμού του εθνικού θεσμικού πλαισίου που διέπει την ΕΤΑΚ, χωρίς συννοριακούς, εδαφικούς και άλλους περιορισμούς και σύμφωνα με τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού ούτως ώστε να εναρμονιστεί με το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και άλλων διεθνών οργανισμών, καθώς και με τις συναφείς κατευθυντήριες αρχές στη βάση των υφιστάμενων δομών, οι οποίες θα δρουν εφεξής στο πλαίσιο λειτουργίας του νέου νόμου και τις αρχές της αριστείας, της αξιοκρατίας και της διαφάνειας. Πιο συγκεκριμένα ο πρωταρχικός στόχος που επιδιώκεται με μια τέτοια πολιτική είναι η αύξηση των επιδόσεων, της αριστείας και του αντίκτυπου του συστήματος ΕΤΑΚ της χώρας. Αυτό θα βοηθήσει την χώρα να επανέλθει στην οδό της οικονομικής μεγέθυνσης μέσω της ενίσχυσης της επιστημονικής αριστείας και της έρευνας, της εδραίωσης της καινοτομίας και της αύξησης της ελκυστικότητας της χώρας ως χώρου διεξαγωγής ερευνών και ανάπτυξης και εφαρμογής καινοτομικών λύσεων.

#### 3.2. Ειδικοί στόχοι

Οι ειδικοί στόχοι που συμβάλλουν στην επίτευξη του γενικού στόχου είναι οι ακόλουθοι:

Ο κεντρικός συντονισμός των δραστηριοτήτων για την ΕΤΑΚ από τη ΓΓΕΚ στο μέγιστο βαθμό που αυτό μπορεί να επιτευχθεί,

Μείωση της πολυπλοκότητας και βελτίωση της σαφήνειας και της ασφάλειας δικαίου για τους ερευνητικούς φορείς, με την παροχή της δυνατότητας να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους,

Η απεξάρτηση των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών ιδιωτικού δικαίου από τον δημόσιο τομέα,

Η αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία του τριγώνου της γνώσης, με την εξασφάλιση ανεξαρτησίας στη δράση των Ερευνητικών Οργανισμών, των Τεχνολογικών Φορέων και του ιδιωτικού τομέα και αποτελεσματικής αξιοποίησης των καινοτόμων ερευνητικών αποτελεσμάτων, με την εξασφάλιση της κινητικότητας των ερευνητών και την αποτελεσματική ενίσχυση και αξιοποίηση της εθνικής δημόσιας χρηματοδότησης και των διαφόρων διεθνών προγραμμάτων ανάπτυξης της έρευνας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας,

Η επιλογή αυτή που έχει ως βασικό πυρήνα η χώρα να αναλάβει εθελοντικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί ερευνών να δεσμευθούν επίσης να αναλάβουν την λήψη μέτρων για την υλοποίηση του Εθνικού τους και κατ' επέκταση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, φαίνεται να

προσαρμόζεται περισσότερο και στην Ελληνική πραγματικότητα και θα επιτρέψει στη χώρα μας να συναντήσει τις προσπάθειες της ΕΕ και να συνδράμει τους εταίρους για την επίτευξη του στόχου της δημιουργίας του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

Επί πλέον θα της επιτρέψει την αξιοποίηση των περιφερειακών ερευνητικών κέντρων, τα οποία ήδη υφίστανται και λειτουργούν καλύπτοντας και την ανάγκη περιφερειακής υλοποίησης καινοτομιών με την αξιοποίηση της βασικής συνιστώσας της, της έρευνας. Έτσι βάσιμα μπορεί να προσδοκάται πρόοδος, άμβλυνση ή εξάλειψη των φραγμών στους τομείς στους οποίους απαιτείται περισσότερο να ληφθούν μέτρα, με χαμηλό διοικητικό φόρτο. Η χώρα μας θα μπορούσε να αποβλέψει στην κινητοποίηση των ενδιαφερόμενων – οργανισμών χρηματοδότησης και εκτέλεσης ερευνών – για να συμβάλουν προς την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης του Ελληνικού τους και κατ' επέκταση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Οι προσδοκίες αυτές φαίνονται βάσιμες γιατί στηρίζονται κατά μεγάλο μέρος στην συναίνεση που σε περίπτωση ριζοσπαστικών ανατροπών ή μεταρρυθμίσεων θα ήταν δύσκολη, τόσο στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και ιδίως μεταξύ των κρατών μελών, και στην εθελοντική χρήση μέτρων για την ολοκλήρωση του χώρου έρευνας.

Η εξασφάλιση χαμηλότερου λειτουργικού κόστους για τους φορείς που απολαμβάνουν τα οφέλη της προόδου και ανάπτυξης των τομέων της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας,

### **3.3. Επιχειρησιακοί στόχοι**

Μπορεί να επισημανθεί, ότι επιδιώκονται με το νέο νόμο οι ακόλουθοι επιχειρησιακοί στόχοι:

Να αυξηθεί με αποτελεσματικούς τρόπους η εθνική δημόσια χρηματοδότηση. Η αποτελεσματικότητα θα εξασφαλίζεται με διάφανο, αξιοκρατικό σύστημα οργάνωσης και αξιολόγησης των ερευνητικών κέντρων και ερευνητών παράλληλα με την ετήσια υποχρέωση αξιολόγησης της συνολικής εικόνας και προόδου της χώρας. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται οι δείκτες μέτρησης της αποτελεσματικότητας που έχει εισαγάγει η Ένωση Καινοτομίας (innovation union) και κάθε άλλοι πρόσφοροι σε επίπεδο βέλτιστων διεθνών πρακτικών.

Η αύξηση να έχει στόχο να καλύψει το ταχύτερο την υστέρηση που παρατηρείται και να προσεγγίσει με το συνδυασμό της δημόσιας εθνικής χρηματοδότησης με αντίστοιχη ενίσχυση της συνεισφοράς του ιδιωτικού τομέα τους στόχους που διαμορφώνονται κεντρικά σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Να καθιερωθούν κίνητρα ενίσχυσης των συνεργειών μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και ανάπτυξης επενδυτικών πρωτοβουλιών με την παροχή ποικίλων κινήτρων (φορολογικά και άλλα) στη βάση πάντα της αξιοκρατίας και αξιολόγησης,

Να υποστηριχθεί η καλλιέργεια της κινητικότητας μεταξύ των Ερευνητικών Οργανισμών, Τεχνολογικών Φορέων, Επιχειρήσεων και άλλων Φορέων με την ενίσχυση της ανεξαρτησίας των δημόσιων Ερευνητικών Οργανισμών μέσω της άρσης περιορισμών προσλήψεων στις περιπτώσεις ανάγκης χρήσης ερευνητικών υπηρεσιών για την εκτέλεση ερευνητικών έργων και προγραμμάτων ή με την ενίσχυση των δυνατοτήτων των Δημόσιων Ερευνητικών Οργανισμών και ιδιαίτερα των ιδιωτικού δικαίου αξιοποίησης των ιδίων πόρων τους, μέσω της ελεύθερης αξιοποίησης με ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

## **4. ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Οι προσφερόμενες επιλογές πολιτικής είναι

- (1) Η διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης: Η επιλογή αυτή συνεπάγεται τη συνέχιση των υφιστάμενων πολιτικών, χωρίς επιπλέον εθνικές και ευρωπαϊκές προσπάθειες για την εξάλειψη των φραγμών. Με μια τέτοια πολιτική το πολύ που μπορεί ν' αναμένεται είναι η έγκριση και εφαρμογή το 2014 του προγράμματος Ορίζοντας 2020, ενδεχομένως με αυξημένο προϋπολογισμό για την υποστήριξη διασυνοριακών ερευνών και δραστηριοτήτων καινοτομίας.

Στα πλαίσια της διαμόρφωσης του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, να αναληφθεί μια προσπάθεια από ενδιαφερόμενους Ερευνητικούς Οργανισμούς να αυτοδεσμευθούν στη λήψη μέτρων εκσυγχρονισμού, που θα υποστηρίζεται από την Πολιτεία στη βάση διαρκούς αξιολόγησης της προόδου με την παράλληλη προσπάθεια της Πολιτείας να εντοπίζει τομείς στους οποίους χρειάζονται περαιτέρω αλλαγές.

Η επιλογή συγκεκριμένων μόνο τομέων στους οποίους θα επιλέξει η Πολιτεία να παρέμβει (δηλ. τομείς συγκεκριμένων θεμάτων) με νομοθετικά μέτρα ανάλογα με τις απαιτήσεις

Η δραστική, συνολική νομική προσέγγιση υπό τη μορφή λεπτομερούς δέσμης νομοθετικών μέτρων δεσμευτικών μέτρων σε συνδυασμό με την συστημική αναδιάρθρωση της Κεντρικής Διοίκησης, αλλά και των λοιπών φορέων του Δημόσιου Τομέα.

## 5. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Ανάλυση των επιπτώσεων και σύγκριση των επιλογών πολιτικής

Η επιλογή κάθε μιας από αυτές τις επιλογές πολιτικής απαιτεί τη δημιουργία και εφαρμογή αντίστοιχων μηχανισμών για την εξάλειψη των φραγμών και την προώθηση αποτελεσματικότερων συστημάτων έρευνας και προφανώς θα προκαλέσουν διαφορετικές επιπτώσεις (π.χ. οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, επιπτώσεις στην αριστεία και στις επιδόσεις στην έρευνα).

Κατά συνέπεια, οι κύριες διαφορές μεταξύ των επιλογών όσον αφορά τις επιπτώσεις σχετίζονται με το χρονοδιάγραμμα επίτευξης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, τις σχετικές δαπάνες υλοποίησης και τον βαθμό αποδοχής από τους ενδιαφερόμενους.

Σταθμίζοντας τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των παραπάνω επιλογών, η Κυβέρνηση καταλήγει στην επιλογή της δεύτερης πολιτικής, η οποία συνάδει και προς την αντίστοιχη επιλογή της ΕΕ για την υλοποίηση της προσπάθειας για την δημιουργία Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Θεωρεί ότι είναι η μόνη επιλογή που δημιουργεί τις προϋποθέσεις ουσιαστικής προόδου και συνεπάγεται το μικρότερο δυνατό κόστος. Η διατήρηση των σημερινών δομών με συμπλήρωσή της με την καθιέρωση συστημάτων διαφανούς διαδικασίας αξιολόγησης σε επίπεδο ερευνητών, Ερευνητικών Οργανισμών, ανάληψης συγκεκριμένων υποχρεώσεων της πολιτείας, καλλιέργειας της κινητικότητας και συνεργειών, ενίσχυσης της ανεξαρτησίας των φορέων στα πλαίσια των ερευνητικών τους προσπαθειών και ελεύθερης αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων εκτιμάται ότι θα συμβάλει στη θεαματική και γρήγορη εμφάνιση ον προσδιορισμό μελλοντικών δράσεων, χωρίς να χαθεί πολύτιμος χρόνος. Επί πλέον η επιλογή αυτής της πολιτικής εκτιμάται ότι θα



συναντήσει σε μεγάλο βαθμό την συναίνεση και επιδοκιμασία των ερευνητικών φορέων στους οποίους παρέχονται πλείστες όσες επιλογές και νέες δυνατότητες, χωρίς διοικητικές αναστατώσεις. Ενώ εκτιμάται ότι και η εισαγωγή μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης τους ώστε να εκτιμηθεί η πρόοδος τους και συνολικά της χώρας με τη χρήση σειράς δεικτών που συνδέονται με τις δράσεις που περιλαμβάνονται στην επιλεγείσα επιλογή πολιτικής δεν μπορεί παρά να επιδοκιμαστεί από αυτούς. Εν τέλει η υπό συνθήκες συναίνεσης προσπάθεια για την εξάλειψη φραγμών στους τομείς στους οποίους απαιτείται περισσότερο να ληφθούν μέτρα, με χαμηλό διοικητικό φόρτο θα κινητοποιήσει τους ενδιαφερόμενους ερευνητικούς φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για να συμβάλουν προς την επιθυμητή κατεύθυνση.

**Πολιτικές Επιπτώσεις:** Προοδευτικά μέσα από τους μηχανισμούς που ιδρύονται εκτιμάται, ότι θα προκύψει καλύτερος συντονισμός των δράσεων ΕΤΑΚ, όσον αφορά τις πρωτοβουλίες, ευθύνες και αρμοδιότητες, την ορθολογικότερη αξιοποίηση της δημόσιας εθνικής χρηματοδότησης και την διαμόρφωση συνεκτικότερων προγραμμάτων χρηματοδότησης δράσεων ΕΤΑΚ. Παράλληλα αναμένονται ευεργετικές επιπτώσεις από την καλλιέργεια πολιτικού και επιχειρησιακού κλίματος συνεργασίας και συνεργειών ανάμεσα στους Ερευνητικούς Οργανισμούς και το Δημόσιο Τομέα. Αρνητικές επιπτώσεις αναμένονται με την έννοια ότι θα παραμείνουν ανεφάρμοστοι οι νέοι μηχανισμοί, εάν η ΓΤΕΚ δεν εξοπλιστεί έγκαιρα με το αναγκαίο ανθρώπινο δυναμικό και σύγχρονους μηχανισμούς δράσης, όπως το Πληροφοριακό Σύστημα, των Μητρώο Ερευνητών, Ερευνητικών Οργανισμών, Υποδομών, καθώς και το Μητρώο Αξιολογητών. Η επιτάχυνση υλοποίησης αυτού του πλαισίου θα απομακρύνει τους κινδύνους και θα επιτρέψει την αντιστροφή του κλίματος με την μετατροπή αυτών των επιπτώσεων σε θετικές.

**Οικονομικές επιπτώσεις:** Ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας θα επωφεληθούν από την αυξημένη αποτελεσματικότητα που θα προέλθει από:

- την αύξηση της χρηματοδότησης που θα διατίθεται στους ερευνητές με τις καλύτερες επιδόσεις·
- την αύξηση της αμοιόρομης συνεργασίας μεταξύ των ερευνητικών φορέων και των επιχειρήσεων·
- τις καλύτερες λύσεις στις κοινωνιακές προκλήσεις· την βελτίωση της ποιότητας και της συνάφειας της έρευνας μέσω καλύτερης αντιμετώπισης της διάστασης του φύλου στη διαδικασία της έρευνας· την καλύτερη χρήση των διαθέσιμων καταρτισμένων ερευνητών, ιδίως των γυναικών· και την βελτιωμένη πρόσβαση στη γνώση για τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα παντού, ιδίως στις μειονεκτικές περιοχές.

Από τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και από την ανάληψη δέσμευσης από τους ερευνητικούς φορείς να λάβουν μέτρα για την σχεδίαση και υλοποίηση δράσεών τους στο πλαίσιο μιας Εθνικής Στρατηγικής για την Έρευνα, την Τεχνολογική Ανάπτυξη και την Καινοτομία, που περιλαμβάνει και μεταξύ άλλων την ανάγκη αξιοποίησης της περιφερειακής υλοποίησης εφαρμογών καινοτομίας με την αξιοποίηση της βασικής συνιστώσας της, της έρευνας. Ακόλουθα βάσιμα μπορεί να προσδοκάται πρόοδος, άμβλυνση ή εξάλειψη των φραγμών στους τομείς στους οποίους απαιτείται περισσότερο να ληφθούν

μέτρα, με χαμηλό διοικητικό φόρτο, καθώς επίσης και κινητοποίηση των ενδιαφερόμενων – οργανισμών χρηματοδότησης και εκτέλεσης ερευνών – για να συμβάλουν προς την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης του Ελληνικού και κατ' επέκταση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Οι προσδοκίες αυτές φαίνονται βάσιμες γιατί στηρίζονται κατά μεγάλο μέρος στην συναίνεση που σε περίπτωση ριζοσπαστικών ανατροπών ή μεταρρυθμίσεων θα ήταν δύσκολη και στην εθελοντική χρήση μέτρων για την ολοκλήρωση του χώρου έρευνας.

Εν τούτοις εκτιμάται, ότι ο κρατικός προϋπολογισμός και ο προϋπολογισμός των επιχειρήσεων θα επιβαρυνθούν βραχυπρόθεσμα με δαπάνες ανάλογα με τον τύπο των φραγμών που πρέπει να εξαλειφθούν και την ένταση των επενδύσεων που θα πραγματοποιηθούν. Μεσομακροπρόθεσμα τα οφέλη αναμένεται να υπερκαλύψουν αυτές τις επιβαρύνσεις από την ένταση αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων και την αύξηση των επενδύσεων. Είναι πιθανόν ότι μπορεί να προκληθούν αποτελέσματα μεγαλύτερης εστίασης στην οικονομική βιωσιμότητα επιστημονικά ισχυρών τομέων καθώς και συντονισμένη ζήτηση για την παροχή διαλειτουργικών και αποδοτικών ψηφιακών υπηρεσιών έρευνας που θα μπορούσαν να δώσουν ώθηση στον κλάδο των ΤΠΕ και στην καινοτομία στις ΤΠΕ στην ΕΕ. Η δημιουργία εξάλλου συνθηκών ανοικτής πρόσβασης θα αποφέρει σημαντικό όφελος στους περισσότερους εμπλεκόμενους και δυνητικές οικονομίες σε πολλά ερευνητικούς φορείς. Τέλος εκτιμάται ότι το νέο θεσμικό πλαίσιο και η επιλογή της παραπάνω πολιτικής θα συμβάλλει ευεργετικά στην ενίσχυση της **ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και υπηρεσιών έντασης γνώσης, με τη μέτρηση των εξαγωγών καινοτόμων προϊόντων και της συμμετοχής σε παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες, την εφαρμογή τονωτικών για την ανταγωνιστικότητα μέτρων και στρατηγικών καινοτομίας αλληλοενισχύονται, με οφέλη για την ανάπτυξη της απασχόλησης, το μερίδιο των εξαγωγών και τον κύκλο εργασιών σε επίπεδο εταιρειών**

**Κοινωνικές επιπτώσεις:** αναμένονται άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις, από το καλύτερο ερευνητικό προσωπικό με τις αποτελεσματικότερες επιδόσεις και από την βελτιωμένη συνεργασία σε θέματα ΕΤΑΚ. Από τα μέτρα υπέρ του ψηφιακού ΕΧΕ θα επωφεληθούν οι ερευνητές τόσο γενικότερα σε επίπεδο Ελληνικής Επικράτειας, όσο και στις επί μέρους Περιφέρειες της. Ο ΕΧΕ θα επηρεάσει επίσης θετικά τα θεμελιώδη δικαιώματα, ιδίως όσον αφορά τον σεβασμό της ισότητας των φύλων, την ελευθερία της έκφρασης και την ελευθερία των τεχνών και των επιστημών. Εξάλλου εκτιμάται ότι θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση της γήρανσης και των προβλημάτων υγείας: Ο πληθυσμός γηράσκει σχετικά γρήγορα, γεγονός που αυξάνει τις πιέσεις στις υπηρεσίες υγείας, στα συστήματα μακροχρόνιας φροντίδας και στα δημόσια οικονομικά και, καθώς το εργατικό δυναμικό γερνά, θα περιορίσει τις επιδόσεις της οικονομίας.

Επομένως και από την άποψη αυτή η επιστήμη και η τεχνολογία, θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο βοηθώντας τους ηλικιωμένους να παραμείνουν όσο το δυνατό υγιείς, αυτόνομοι και ενεργοί. Αν και η πρόκληση που αντιμετωπίζει ο τομέας φροντίδας υγείας συνδέεται με τη γήρανση, περιλαμβάνει επίσης ασθένειες που αγγίζουν όλες τις ηλικίες. Η καινοτομία είναι δεδομένο ότι θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της καλύτερης επιστήμης, τη χορήγηση της αποτελεσματικής θεραπείας και τη συγκράτηση του ραγδαία αυξανόμενου κόστους περίθαλψης και εξοπλισμού.

**Περιβαλλοντικές επιπτώσεις:** τα περιβαλλοντικά ζητήματα θα αντιμετωπίζονται από κοινού και η έρευνα θα αποτελεί αντικείμενο καλύτερου συντονισμού. Έτσι θα αποφεύγονται περιττές αλληλοεπικαλύψεις με συνέπεια να αυξηθούν οι αποδόσεις και η πορεία προς την πράσινη ανάπτυξη. Η μείωση των παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και η προστασία των περιβαλλοντικών περιουσιακών στοιχείων (καθαρός αέρας, νερό, βιοποικιλότητα) θα ωφεληθούν την καινοτομία και την υιοθέτηση σε ευρεία κλίμακα των πράσινων τεχνολογιών, επιτυγχάνοντας και την ανάπτυξη και την αποφυγή εξάντλησης του «πράσινου κεφάλαιου» της χώρας. Δίνοντας προτεραιότητα στις δραστηριότητες ΕΤΑΚ και τα κίνητρα για τη διάδοση και την υιοθέτηση των πράσινων τεχνολογιών, σχεδιάζοντας και εφαρμόζοντας προγράμματα ανανεώσιμης ενέργειας και επιτυγχάνοντας τη μείωση τόσο των αερίων θερμοκηπίου όσο και της εξάρτησης από το πετρέλαιο (η τιμή του οποίου πρόσφατα αυξήθηκε κατακόρυφα) είναι βέβαιο ότι επιτρέπουν στη χώρα μας να καλύψει το χαμένο έδαφος και να μπει σε μια τροχιά πραγματικής ανάπτυξης. Είναι άλλωστε γνωστό, ότι το περιβάλλον και η ενέργεια κατέχουν υψηλή θέση στη στρατηγική για την έρευνα και την καινοτομία στις περισσότερες χώρες.